

LESNE WAMPUM

Zbiór wymagań na odznaki mistrzostwa w puszczańskim obozowaniu zebrany przez
205 Warszawską Drużynę Starszoharcerską 'ArizonaC'.

1. WSTĘP

Sama idea odznak za dokonania w zakresie leśnego obozowania jest tak stara jak skauting, a może jeszcze starsza - sięga czasów ruchu 'Woodcraft Indians' założonego na początku XX wieku przez Ernesta Thompsona Setona.

Istnieje wiele sprawności weryfikujących umiejętności z zakresu budownictwa obozowego, zdobnictwa czy też wiedzy przyrodoznawczej. W naszym środowisku funkcjonowały od lat tzw. „Miana Puszczańskie” – odznaki przyznawane razem z puszczańskim imieniem (mianem) za wykonanie pewnych zadań, takich jak barwienie płótna metodami naturalnymi, czy zbudowanie szałasów. Wymagania mian powstały w 1983 roku przed obozem „Puszcza”, a ich pomysłodawczynią była nasza Komendantka Szczepu hm. Iza Górniewska.

Zazwyczaj miano dostawało się po dwu-, trzydniowych „chatkach”. „Chatki” to 2,3 dniowe wyjście do lasu połączone z noclegiem w wybudowanych szałasach. Podczas pobytu w lesie istnieje idealna możliwość wykonywania innych zadań na „miana”.

W miarę „starzenia się” naszej drużyny i nabywania nowych umiejętności 'Miana Puszczańskie' przestały nam wystarczać i zaczęliśmy myśleć o stworzeniu nowego odznaczenia. Zebraliśmy razem wszystkie nasze umiejętności, a także wypisaliśmy to, czego chcielibyśmy się nauczyć, i tak powstały nowe wymagania. Pierwotnie miały być to nowe stopnie do istniejących mian puszczańskich, ale zaczęliśmy borykać się z problemem osób, które już zrobiły miana według starych zasad, a także z faktem, że obydwa regulaminy krążyłyby po środowiskach. Postanowiliśmy więc zmienić i wymagania, i symbol graficzny, oraz nadać odznace nową nazwę. Chcieliśmy też nadać jej prawdziwie puszczański, woodcrafterski charakter.

Odznaka właściwie przeznaczona jest zarówno dla harcerzy jak i harcerzy starszych, choć oczywiste jest, że większość wymagań, szczególnie na wyższe stopnie odznaki jest dość trudna i przeznaczona głównie dla starszych.

2. O WOODCRAFCIE SŁÓW KILKA

O Woodcrafcie, czyli Puszczaństwie można by pisać bardzo długo, niejedno też było już napisane, ja postaram się szybko przybliżyć ten temat tym, którzy mało o nim słyszeli, lub w ogóle się z nim nie spotkali. Za ojca Woodcraftu należy uznać wymienionego już wcześniej E.T. Setona. Ernest Thompson Seton (1860-1946) założył w 1902 roku w Kanadzie organizację Woodcraft Indians, która to zresztą między innymi natchnęła B.P. do stworzenia ruchu skautowego. (Seton przez kilka lat pełnił funkcję naczelnika Boy Scouts of America, następnie nie mogąc pogodzić się ze zbyt militarnym charakterem skautingu zrezygnował z tej funkcji.)

Woodcraft jako idea pozostał w skautingu do dziś. W zasadzie możnaby powiedzieć, że w pewnym rozumieniu idei puszczańskiej, wszystkie drużyny mają (a raczej powinny mieć) charakter mniej lub bardziej puszczański – bogate zdobnictwo, poszanowanie dla przyrody, duża rola ognia. A jak można to w skrócie określić? Swojego czasu w „Czuwaju” Arek Awini w serii artykułów o puszczaństwie określił je jako połączenie Indianizmu, ekologii, oraz przygody i przetrwania.

Indianizm – rozumiany jako emocjonalny stosunek do środowiska i przyrody, wzbogacenie zdobnictwa harcerskiego o elementy zdobnictwa indiańskiego (ozdoby koralikowe, totemizm, pióra), wykorzystanie tipi do obozowania (możliwość palenia ognia w środku), możliwość wykorzystania wzoru Indianina – człowieka czynu, zarówno odpornego fizycznie jak i psychicznie, itd. (zdaję sobie sprawę, że często ten stereotyp Indianina jest wyidealizowany i wręcz przyczynia się do rozpowszechniania fałszywego obrazu Indian, dlatego też powinno się pogłębiać na ten temat wiedzę z fachowych źródeł nie poprzestając na „fachowej literaturze” autorstwa np. Karola Maya ☺)

(Oczywiście woodcraft jako taki nie narzuca obrzędowości indiańskiej, Możliwych obrzędowości jest wręcz cała masa, istnieją drużyny leśne o obrzędowości słowiańskiej, nie widzę też przeszkód dla innych obrzędowości, np. celtycka)

Ekologia – odpowiedni (ekologiczny – inteligentny – kulturalny) sposób biwakowania i obozowania, emocjonalny stosunek do przyrody, duża wiedza na temat przyrody.

Przygoda i przetrwanie, – czyli zdawałoby się popularnie survival. Jednak słowo survival nie jest lubiane przez środowiska woodcrafterskie, w wydaniu puszczańskim pobyt w lesie to nie jest walka o przetrwanie. Nie walczymy z przyrodą, tylko gościmy u niej. W warunkach harcerskich rzadko mamy do czynienia z prawdziwymi sytuacjami walki o życie, kiedy na pierwszym miejscu stawiamy naprawdę możliwość przetrwania. Dlatego też puszczańskie obozowanie wydaje się trafniejsze – zgłębiamy tajniki przyrody, nie szkodząc jej zupełnie, lub w jak najmniejszym stopniu. Survival w dzisiejszym wykonaniu to często biegająca po lesie zgraja w osprzęcie wojskowym wycinająca pół lasu pod budowę schronienia. Woodcraft to zupełnie inna filozofia. Jesteśmy w lesie po to, żeby rozwijać się na świeżym powietrzu, jednakże nie zapominajmy o tym, że cały czas

gościmy w lesie - starajmy się go opuścić takim, jakim go zastaliśmy. Tutaj też można opisać ważny w woodcrafcie pierwiastek wychowania fizycznego – Seton zawsze kładł nacisk na rozwój fizyczny i rolę gimnastyki na świeżym powietrzu.

Zbierając to wszystko mamy obraz idei bardziej survivalowej niż sama ekologia i bardziej ekologicznej niż sam survival. Idei, która zarazem podkreśla te także harcerskie wartości, które głosił Seton już przed powstaniem skautingu (odzwierciedlone w Puszczańskim Ognisku - patrz ostatni rozdział)

Siła Ducha (odwaga, milczenie, posłuszeństwo),
Piękno Ciała (czystość, siła, naturalność)
Myśl Prawdy (szczerłość, pobożność, uczciwość)
Służba Miłości (radość, czynność, uprzejmość)

Warto jeszcze wspomnieć o bardzo ważnej roli ognia w woodcrafcie. Ognisko to centrum puszczańskiego życia, każdy woodcrafter powinien szkolić się we wszystkim, co z nim związane.

Jeśli więc lubisz dzikie, leśne życie, jeśli bogate zdobnictwo i totemizm fascynują cię, jeśli dociekaś wiedzy o przyrodzie i potrafisz zachwycić się jej pięknem, masz do niej głęboki, duchowy stosunek, a zarazem dbasz o rozwój fizyczny, to znaczy, że twoje myśli podążają w kierunku woodcraftu ☺

Jeszcze na koniec wspomnę o znaku rozpoznawczym woodcraftu – rogach puszczańskich. Używane były już przez Setona, jeśli kiedykolwiek zobaczysz ten symbol możesz być pewien, że to właśnie leśna dusza.

Oryginalny symbol woodcraftu
(szkic E.T. Setona)

Symbol specjalności
(w momencie opracowywania tej broszury nie działa żaden referat zrzeszający drużyny leśne, czy puszczańskie, jednak część drużyn używa właśnie tego symbolu)

Natomiast samo Leśne Wampum nie jest zarezerwowane tylko dla środowisk puszczańskich, tym bardziej, że trudno jest wyznaczyć granicę stawania się woodcrafterem. Jeśli jesteś zainteresowany zdobywaniem odznaki, oznacza to, że... interesujesz się tematem na tyle, że możesz ją zdobywać!

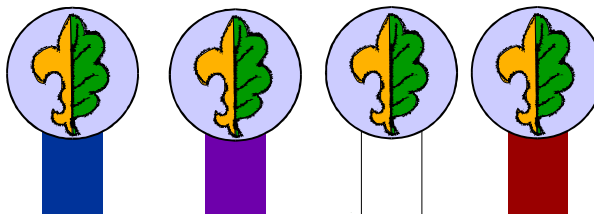
3. ODZNAKA

Dlaczego Leśne Wampum? Nie będę ukrywał, że duże znaczenie miała tu nasza obrzędowość drużyny oparta na elementach kultury Indian Ameryki Północnej. Pasy wampumowe używane były przez niektóre plemiona Ameryki Północnej jako środek płatniczy – były to zazwyczaj kolorowe pasy wyszywane koralikami. Nazwa 'Medal Wampumowy' używana była też przez E.T. Setona, w organizacji 'Woodcraft Indians' przyznawana była za szczególne osiągnięcia.

Sam symbol odznaki wzorowany jest na oryginalnym symbolu Mian Puszczańskich, jego symbolika nie wymaga chyba zbyt wielu objaśnień – składa się on z połowy lilijki oraz połowy liścia dębu. Sam kształt odznaki oparty jest na oznaczeniach stopni w 'Woodcraft Indians'. Błękit tarczy symbolizuje niebo.

Wampum jest 4 stopniowe:

- I – granatowe
- II – fioletowe
- III – białe
- IV – czerwone

Odznaka składa się z plakietki oraz taśmy w kolorze stopnia, którą należy przymocować do dolnej części plakietki. Taśma powinna mieć wymiary 2x5 cm. Odznakę nosimy na prawym rękawie munduru, nad sprawnościami.

Kolejne stopnie odznaki należy zdobywać w kolejności.

Uwaga! Posiadacze Mian Puszczańskich według starych wymagań mogą zaliczyć zadania już wykonane, „przepisując” je na wymagania Leśnego Wampum.

Tryb przyznawania odznaki opracowuje każde środowisko, samo przyznanie powinno odbywać się w sposób obrzędowy, mieć w sobie coś z leśnej tajemniczości, nawet, jeśli wasza obrzędowość drużyny czy szczepu jest zupełnie inna – to już kwestia tylko wyobraźni. Przyznaniu odznaki może towarzyszyć nadanie puszczańskiego miana, czyli imienia leśnego – rośliny lub zwierzęcia (niektóre są bardzo ciekawe – Oset Zwisły, czy Przytulia Czepna 😊)

4. WYMAGANIA

Na każdy stopień odznaki należy wykonać zadania z 5 kategorii.:

Konstrukcja – umiejętności z zakresu budowy schronień a także zdobnictwa i wyrobnictwa leśnego.

Ogień – umiejętności z zakresu rozpalania ognia i wszystkiego co z nim związane.

Kuchnia – umiejętności przyrządzania posiłków i budowy kuchni polowych.

Broń – umiejętność konstrukcji prostych rodzajów broni (uwaga funkcja głównie zdobnicza, należy uważać przy tym punkcie szczególnie w przypadku pracy z młodszymi harcerzami)

Umiejętności/wiedza – sprawdzenie wiedzy teoretycznej i umiejętności z zakresu przyrodoznawstwa, ekologii, i innych technik przydatnych w lesie.

UWAGA!

Wymagania na wampum I,II i III stopnia składają się z dwóch typów wymagań – obowiązkowych i nieobowiązkowych.

- Wymagania obowiązkowe – (strzałka i podkreślenie) to punkty niezbędne do zaliczenia danego stopnia odznaki.
- Wymagania nieobowiązkowe – (puste kółeczko) to punkty do wyboru. Nad grupą wymagań nieobowiązkowych napisane jest ile z nich musisz wykonać (np. „wybierz min. 4 z 10”) aby zaliczyć dany stopień odznaki. Możesz wybrać te, które ci bardziej odpowiadają.

Czyli wypełniasz WSZYSTKIE oznaczone znakiem „➤” oraz wybierasz te, które chcesz spośród oznaczonych „○” (ale nie mniej niż określone minimum)

Stopień IV odznaki (ciemnoczerwony) nie posiada oddzielnych wymagań. Aby go zdobyć należy spośród wymagań na stopnie I-III wykonać **wszystkie** wymagania , tj. wszystkie te oznaczone znakiem „○” które pominęliśmy zdobywając poprzednie stopnie. Nie jest to zadanie łatwe, ale to stopień mistrzowski!

To czy zadanie wykonać indywidualnie, czy z całym zastępem, patrolem zależy już od drużynowego i od zdobywających. Jeśli czujesz się na siłach zbudować samemu chatkę na wodzie – nie ma przeszkód – to dopiero wyzwanie! Młodszy natomiast będą musieli pracować w większych grupach, co jest całkowicie naturalne. Zadaniem zastępowego i drużynowego, przybocznych jest oczywiście baczna obserwacja na ile dana osoba przyczyniła się do wykonania zadania i na ile można powiedzieć, że zaliczyła dane wymaganie.

Zdajemy sobie sprawę, że pominęliśmy zapewne dużo ciekawych wymagań i aspektów, jednakże temat jest tak rozległy, że trudno uwzględnić wszystko. Szczególnie, jeśli chodzi o kuchnię i gotowanie potraw temat jest właściwie nieograniczony. Jeśli mielibyście jakiegokolwiek opinie i pomysły na nowe punkty piszcie na adres arizonac@yahoogroups.com

Wprawni woodcrafterzy mogą oburzyć się, że używamy takich wymysłów jak folia aluminiowa. Trzeba jednak mieć na uwadze, że (szczególnie I stopień odznaki) są zdobywane także przez młodszych harcerzy i trzeba było zamieścić trochę łatwiejszych wymagań. „Woodcraft pełną gębą” nie jest dla każdego! Nie zawsze jest kolorowo - czasem deszcz pada tak, że trzeba zakryć klapy od tipi, dym gryzie w oczy a woda wlewa się strumieniami. Ale chyba w tym właśnie cała przyjemność ☺

Na końcu broszury znajdują się wyjaśnienia części punktów oznaczonych przypisami. Nie jest to oczywiście dokładny podręcznik, a pobieżne opisy. Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej, sięgnij do literatury wymienionej w bibliografii.

GRANATOWE WAMPUM LEŚNE

I KONSTRUKCJA

- Zbudował szałas i spędził w nim co najmniej jedną noc.(1)
- Zrobił leśny amulet.
- Zrobił instrument muzyczny.
- Potrafi łączyć żerdzie za pomocą sznurka.
- Potrafi farbować tkaniny barwnikami naturalnymi.

II OGIEŃ

- Potrafi ułożyć co najmniej 3 typy ognisk i rozpaścić je jedną zapalką.
- Umie zabezpieczyć miejsce po ognisku.

III KUCHNIA (wybierz min. 4 z 7)

- Zagotował wodę w kociołku nad ogniem.
- Przyrządził „harcerskie grzanki”.(2)
- Upiekł jajko w kartoflu.(3)
- Upiekł „ciasto B.P.”. (4)
- Wykonał napar z igieł lub mięty.
- Upiekł jajko w piasku.
- Sporządził deser z owoców lasu .
- Zbudował kuchnię polową „3 dziury”.(5)
- Zbudował rożen z drutu nad dołkiem , usmażył na nim coś .
- Usmażył jajko na rakiecie z rozdwojonego kija i folii aluminiowej.(6)

IV BROŃ

- Zrobił dzidę , nauczył się nią rzucać i trafiać do celu.

V UMIEJĘTNOŚCI / WIEDZA

- Potrafi udawać sowę.
- Potrafi rozpoznać jodłę , sosnę , świerk , brzozę , leszczyne , wierzbę ,dąb , kasztan , klon i topolę .
- Zna i potrafi rozpoznać co najmniej 10 chronionych roślin i zwierząt .
- Wie gdzie znajdują się parki narodowe , potrafi krótko scharakteryzować 5 z nich.
- Potrafi rozpoznać 5 ziół i zna ich właściwości.
- Potrafi wyznaczyć kierunki świata za pomocą słońca , i obserwacji przyrody.
- Potrafi zawiązać co najmniej 10 węzłów i podać ich zastosowanie.

FIOLETOWE WAMPUM LEŚNE

I KONSTRUKCJA (wybierz min. 6 z 9)

- Spędził co najmniej dwie kolejne noce „na chatkach”. (1)
  - Zbudował szałas kryty strzechą.
  - Postawił tipi.
  - Zbudował chatkę na drzewie .
  - Zbudował tratwę .
  - Zbudował destylator do wody.
  - Zbudował barometr.
  - Zbudował heliograf.(7)
- Potrafi łączyć żerdzie za pomocą gniazd i czopów (zaciosy i kołki).
  - Zbudował indiańską ziemiankę (8)
  - Ogrzał wnętrze szałasu za pomocą gorącego popiołu.
  - Zbudował obozową oczyszczalnię ścieków(9)

II OGIEŃ

- Potrafi ułożyć co najmniej 6 typów ognisk i rozpalić je jedną zapalką.
- Umie rozpalić ogień po deszczu i na śniegu.
- Zna wartość opałową poszczególnych gatunków drzewa.
- Ułożył Ognisko Puszczańskie(10)

III KUCHNIA (wybierz min. 4 z 7)

- Usmażył jajko na kamieniu. (11)
  - Wystrugał łyżkę z drewna i zjadł nią zupę.
- Ugotował wodę w papierowej torbie.(12)
  - Usmażył rybę w ziołach w folii.
  - Usmażył szaszłyki na żarze.
  - Upiekł mięso na ognisku „amerykańskim”.(13)
  - Sporządził bursaki.(14)
  - Usmażył mięso ja gorącym kamieniu.(15)
  - Ugotował zupę za pomocą gorących kamieni(16)

IV BRÓŃ

- Zrobił toporek z kamienia i drewna.
- Zbudował procę rzymską i nauczył się z niej strzelać i trafiać do celu. (17)

V UMIEJĘTNOŚCI / WIEDZA

- Potrafi rozpoznać rosnące w Polsce drzewa.
- Potrafi rozpoznać i nazwać wszystkie rodzaje chmur.
- Potrafi rozpoznawać 20 gatunków ptaków.
- Potrafi zawiązać 20 węzłów i zna ich zastosowanie.

BIAŁE WAMPUM LEŚNE

I KONSTRUKCJA (wybierz min. 4 z 7)

- Spędził co najmniej 3 kolejne noce na chatkach.(1)
- Zbudował prycz , siennik.
  - Zbudował igloo.
  - Zbudował chatkę na wodzie (na palach) .
- Uszył buty i przeszedł w nich co najmniej 1 km.(18)
  - Uplół sznurek z włókien pokrzywy.
  - Zbudował prawidłowo i dokładnie działający zegar słoneczny.
  - Wyprawił skórę.
  - Zbudował piec z gliny / cegieł.
  - Zrobił prom z żerdzi („Sakwa Włóczykija”)

II OGIEN (wybierz min. 1 z 2)

- Umie rozpaścić ogień za pomocą łuku i deszczułki
  - Potrafi nadawać znakami dymnymi.
  - Potrafi przenieść ogień na odległość 1 km używając skonstruowanego przez siebie urządzenia.

III KUCHNIA (wybierz min. 4 z 8)

- Sporządził i zjadł pemmikan. (19)
- Złowił 3 ryby na zrobioną przez siebie wędkę i ugotował z nich zupę.
  - Przyrządził mrówki pieczone na kamieniu.
  - Ugotował i zjadł żabę.
  - Upiekł mięso w glinie.
- Uwędził mięso lub rybę w zbudowanej przez siebie wędzarni.
  - Ulepił i wypalił czarkę z gliny , zjadł w niej posiłek.
  - Przyrządził pieczeń indiańską. (20)
  - Upiekł chleb w piecu.
  - Przyrządził mięso na parze.

IV BROŃ

- Zrobił łuk i strzały , nauczył się strzelać i trafiać do celu.

V UMIEJĘTNOŚCI / WIEDZA

- Potrafi rozpoznać popularne zioła rosnące w Polsce , gatunki ryb i grzybów , zna zastosowanie tych ziół.
- Potrafi przewidzieć pogodę na podstawie obserwacji słońca , chmur i przyrody.
- Wykonał gipsowy odlew tropów zwierząt.
- Potrafi zawiązać 30 węzłów i podać ich zastosowanie.

CZERWONE WAMPUM LEŚNE

Wampum Czerwone dostaje osoba, która wykonała WSZYSTKIE zadania na poprzednie stopnie, zarówno te obowiązkowe jak i nieobowiązkowe.

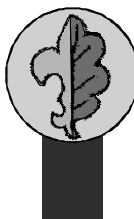
Przyznano Granatowe Wampum Leśne

Miejsce, data, podpis

Przyznano Fioletowe Wampum Leśne

Miejsce, data, podpis

Przyznano Białe Wampum Leśne

Miejsce, data, podpis

Przyznano Czerwone Wampum Leśne

Miejsce, data, podpis

5. OBJAŚNIENIA

Tu chciałbym wyjaśnić parę być może niejasnych wymagań. Nie jest to podręcznik - tak naprawdę musiałbym napisać oddzielną książkę z opisami wszystkich wymagań i ilustracjami, a to na prawdę kupa roboty... Chociaż kto wie, jeśli wampum będą cieszyć się zainteresowaniem, może to uczynię. A na razie ciekawskim polecam przestudiowanie pozycji z bibliografii, a szczególnie książki „Na szlaku przygody, w lesie i na biwaku” autorstwa Claude Lux z której to braliśmy dużą część pomysłów na wymagania. Jeśli jednak jesteś w środku lasu i nie masz pojęcia co oznacza co to są np. „bursaki” to te wyjaśnienia mogą ci trochę rozjaśnić w głowie ☺

Przyrządzanie mięsa.

Na wstępie chciałem podać łatwy sposób na przyrządzanie mięsa, które następnie może być upieczone na wiele sposobów. Doskonale nadaje się do tego schab, karkówka lub piersi z kurczaka.

Wlewamy do garnka olej, wsypujemy majeranek, starty czosnek, musztardę, oregano, pieprz i inne zioła według uznania (byle nie przesadzić!) Mięso kroimy na kawałki, lekko rozklepujemy, solimy i wrzucamy do oleju (niech nie przyjdzie wam do głowy go podgrzewać! ☺). Mięso powinno moczyć się w oleju co najmniej jedną noc. Przez ten czas kruszeje i po usmażeniu rozpływa się w ustach.

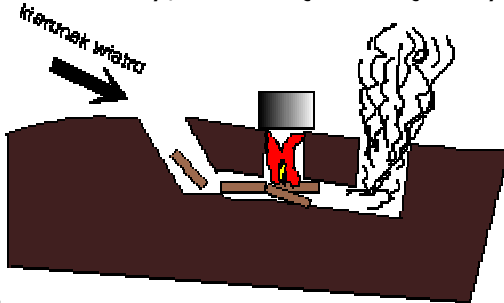
A teraz czas na dalsze objaśnienia:

1. Zbudowanie szałas i przenocowanie wiąże się zazwyczaj ze zwyczajowym „wyjściem na chatki” możliwym do zrealizowania np. podczas obozu. Ważne jest aby w trakcie trwania „chatek” harcerze mieli jak najmniejszy kontakt z cywilizacją. Podczas trwania „chatek” i pobytu w szałasie posiadamy ze sobą tylko najniezbędniejsze rzeczy, nie bierzemy na pewno takich przedmiotów jak walkmany (które moim zdaniem w ogóle nie powinny być brane na obóz) czy telefony komórkowe; nie jemy chipsów ani innych gotowych produktów (oczywiście sami zdecydujecie co jest dla was „gotowym produktem. Na początku jedliśmy konserwy, teraz urządzamy dla młodszych harcerzy „polowanie” – strzelają z łuków do worków z mięsem zawieszonych na drzewach, następnie muszą je usmażyć). Atmosfera powinna być jak najbardziej „leśna”. Oczywiście wymaga to odpowiedniego miejsca i czasu, jeśli znajdujemy się w ruchliwej bazie pełnej samochodów, lepiej poczekać na lepsze miejsce i czas zdobywania tej odznaki.

Okres trwania chatek zależy od tego który stopień odznaki zdobywamy. W tym czasie bardzo dobrze jest zaplanować sobie wykonywanie innych zadań związanych ze zdobywaniem Leśnego Wampum.

2. Posmaruj masłem z obu stron dwie kromki chleba z okrojona skórka. Z jednej strony posyp startym żółtym serem, połóż plasterek szynki, raz jeszcze posyp serem i zakryj drugą kromką chleba. Wszystko zawiń w folie aluminiową i piecz w żarze ok. 5 minut z każdej strony.

3. Odetnij czubek dużego ziemniaka, wydrąż wnętrze, wbij jajko, zakryj czapeczkę i zepnij zapalkami. Owiń folią aluminiową i upiecz w żarze.
4. Ciasto to znane jest też jako ciasto do „podpłomyków” - to nic innego jak mąka woda i trochę soli. (Można dodać jajko). Ciasto najłatwiej upiec formując je w długi wałek i owijając na kij, który należy opiec nad ogniem.
5. Kuchnia „3 dziury” to jedna z lepszych kuchni polowych do zbudowania na średnio twardej podłożu, szczególnie gdy nie mamy pod ręką większych kamieni, które mogłyby posłużyć do zbudowania paleniska. Wykop trzy dziury o głębokości do połowy łokcia, wzdłuż linii wiatru. Ta po stronie nawietrznej może być wykopana lekko pod skosem, tak aby wiatr swobodnie w nią wlatywał. Następnie zrób przekop między nimi. W pierwszą dziurę wkładasz opał, na drugiej stoi garnek lub menażka, trzecia to komin. Pamiętaj żeby nie wykopać zbyt dużej dziury środkowej, tak aby menażka nie wpadła do środka. Zawsze lepiej wykopać mniejsze otwory, i tak się trochę obsypią.

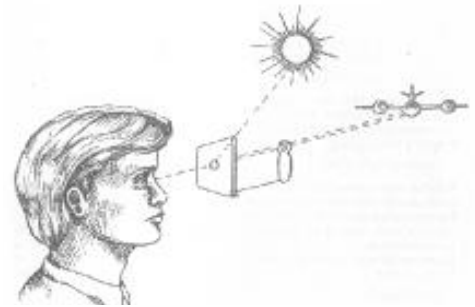

ad 5.

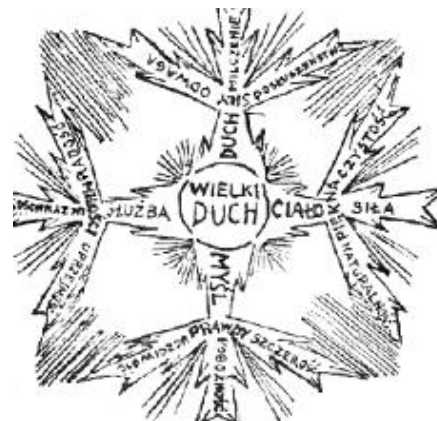
ad 6

6. Tego punktu chyba nie trzeba wyjaśniać rysunek mówi sam za siebie
7. Heliograf to urządzenie służące do sygnalizacji na morzu i lądzie. Zbudowane jest z małej stalowej lub szklanej płytki w której robi się otwór. Płytkę połączoną jest sznurkiem z łopatką

8. W ziemiankach mieszkali plemiona ze wschodniej części Ameryki Północnej – Indianie Puszczanie. Ziemianka to kopulasta konstrukcja z żerdzi, pokryta darnią. Oryginalne ziemianki były tak olbrzymie, że mieszkali w nich całe rodziny, a nawet trzymano w nich konie!
9. Obozowa oczyszczalnia ścieków to lej (w kształcie piramidy ze ściętym czubkiem odwróconej większą podstawą do góry). Jego ściany obijamy brezentem, zaś w środku układamy warstwy oczyszczające: warstwę kamieni, warstwę żwiru a na samym dole warstwę trawy i piasku. Oczywiście co pewien czas należy kamienie oczyszczać, a warstwę żwiru i trawy wymieniać

10. Ognisko puszczańskie symbolizuje myśl puszczaństwa. Na początku na oczyszczonym z trawy i darni terenie ułóż ogień centralny. Nad ogniskiem typu „stos” zbuduj drewniane rusztowanie na którym ułóż kolejne ognisko, pamiętając aby na jego dno położyć dużo suchych gałązek świerku i kory brzozej. Niektórzy budują jeszcze jedno piętro!. Następnie sposobem Indian Navaho usyp z piasku rzeźbę przedstawiającą cztery drogi puszczaństwa i pochodzące z nich cnoty. Rozpal dolne ognisko i poczekaa aż ogień po kolei zacznie trawić górne ogniska. Pamiętaj aby dopasować wielkość ogniska do warunków i zasadach przeciwpożarowych! Nigdy nie pal takich ognisk w środku lasu, przy krzewach lub drzewach, a na dużych polanach i łąkach, polach. Zawsze pamiętaj o tym aby mieć w pobliżu wodę do ugaszenia ognia!

11. Znajdź duży, płaski kamień i ułóż nad nim ognisko. Po nagraniu kamienia (co najmniej godzina) usuń żar, oczyść kamień garścią trawy lub gałęzią, posmaruj kamień tłuszczem i usmaż na nim jajko. Uważaj aby kamień był równo ułożony, inaczej jajko ucieknie ci w trawę!

12. Nalej wody do papierowej torebki, lub zrób taką z kartki papieru i szybko zawieś nad ogniem. Pamiętaj jeśli torba będzie zbyt blisko ognia spali się, jeśli zbyt daleko – przemięknie!

13. „Ognisko amerykańskie” to jedna z nazw ogniska przy którym budujemy drewniany ekran (ze zbitych ze sobą krótkich żerde.) Ekran ustawiamy po stronie zawietrznej i mocujemy do niego np. mięso, które jest delikatnie pieczone płomieniami. W razie potrzeby odwracamy na drugą stronę. Takie ognisko daje też dużo ciepła dzięki temu że jest ono odbijane przez ekran.

14. Bursaki, czyli chleb kirgiski. Odporne na starzenie. Podobno są smaczne po namoczeniu w herbacie (chyba gorzkiej). Potrzebna będzie dowolna mąka: (tylko nie ziemniaczana, bo wybuchą podczas smażenia), a więc: tortowa, wrocławska, poznańska, żytnia (oryginalny przepis), razowa na żurek, żarnówka, itp. Tłuszcz do smażenia: olej, smalec, ew. margaryna, masło. Sól, inne przyprawy, woda. Do miseczki wsypujemy kilka garści mąki, kilka szczypt soli, troszkę wody. Wyrabiamy ciasto, tak, żeby się nie lepiło do rąk, ale nie za twarde. Dzielimy: kroimy je na kawałki wielkości kostki rosołowej, lepimy kulki podobnej wielkości, cieniutkie placki pięciocentymetrowej średnicy, cienkie paluszki, itp. ale nie za grube kawałki.

(ze strony Szczepu nr4 Hufca Ziemi Cieszyńskiej, opr. Royas)

15. Mięso przyrządzamy według przepisu z początku rozdziału, a następnie smażymy tak jak jajko (punkt 11). W tym wypadku należy pamiętać o tym, żeby kamień był naprawdę gorący!!
16. Zupę przyrządzamy na podstawie jednego z wielu dostępnych przepisów, ważny jest sposób jej gotowania. Budujemy nad ogniem rusztowanie na którym układamy kamienie średniej wielkości. Mocno rozgrzane kamienie wrzucamy do kociołka. Woda powinna się od razu zagotować! Zimne kamienie wyjmujemy i wkładamy nowe. Warto poeksperymentować, kamienie grzane do ceremoniału indiańskiej łaźni parowej są rozgrzewane do czerwoności!
17. Proca rzymska składa się z wyrzutni i dwóch sznurków. Chwytny za dwa sznurki, umieszczamy w wyrzutni kamień lub szyszkę i kręcimy nią nad głową. W odpowiednim momencie puszczamy jeden ze sznurków. UWAGA przy pierwszych ćwiczeniach, pocisk może lecieć nie w tym kierunku w którym chcemy, lepiej ćwiczyć lekkimi szyszkami.
18. Wykroje, między innymi butów znajdują się na stronie www.indianie.prv.pl . Jeśli jesteś w środku lasu i raczej nie masz dostępu do internetu , a masz przypadkiem kawałki skóry możesz spróbować uszyć je z dwóch kawałków – odrysowujesz nogę i wycinasz kształt, a następnie przyszywasz drugą część buta. Jeśli posiadasz bardzo miękką skórę, może warto włożyć do środka wkładkę od buta, mokasyny puszczają się szyty były z twardej skóry, aby nie pokaleczyć sobie nóg.
19. Oto skład:
  - ◆ Łój wołowy 33%
  - ◆ Mleko pełne w proszku 20%
  - ◆ Boczek wędzony, suszony 17%
  - ◆ Wołowina liofilizowana 10%
  - ◆ Groszek liofilizowany 8%
  - ◆ Koncentrat pomidorowy 5%
  - ◆ Mąka razowa 2%
  - ◆ Kartofle puree odwodnione 2%
  - ◆ Drożdże piwne 1%
  - ◆ Pieprz czarny 1%
  - ◆ Sól 1%

Pokroić łój w drobną kosteczkę i gotować na wolnym ogniu, aż woda się całkowicie wygotuje, a tłuszcz nabierze ciemnego koloru. Podobnie postępować z boczkiem. Dodać resztę składników, pokroić w kawałki i

przechowywać w woskowanym papierze.

20. Pieczeń indiańską przyrządza się obkładając mięso liśćmi ziół i łopianu i układając je w dołku na rozgrzanych kamieniach. Całość przykryj kolejną warstwą liści i polej wodą. Uwaga, na początku lepiej kroić mięso na małe kawałki, szybciej będzie gotowe.

6. BIBLIOGRAFIA

1. Baden Powell, Robert. „Scouting For Boys”
2. Sosnowski, S. „Sakwa Włóczykija”
3. Lux, Claude „Na szlaku przygody w lesie i na biwaku”
4. Pałkiewicz, Jacek „Survival, sztuka przetrwania”
5. Seton, E.T. „Zwitek kory Brzozowej”
6. Wyrwalski, Tadeusz „Rozwój idei puszczańskiej w skautingu”

7. AUTORZY

Pomysł i oryginalne wymagania (miana puszczańskie)
Koordynacja, układ i komentarze
Opracowanie wymagań

Opracowanie wymagań w formie komputerowej
Skanowanie
Korekta
(Żoliborz)

hm Izabella 'Musała' Górnikowska
phm Michał 'g00rek' Górecki, H.R.
phm Michał 'g00rek' Górecki, H.R.
Paweł 'Kurczak' Szkarłat, ćwik
Michał 'Łysy' Bernatek, H.O.
Łukasz 'jaj0' Szkarłat, ćwik.
pwd Michał 'Trawiasty' Grześlak

*Szczep 205 Warszawskich Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych
imienia Generała Mariusza Zaruskiego*